

beantwoording schriftelijke vragen

Fractie van VVD

Bezoekadres

Huis van de Stad, Burgemeester Jamesplein 1

Postadres

Postbus 1086, 2800 BB Gouda

afdeling

Maatschappelijk beleid

contactpersoon

uw kenmerk

-

gouda

15 juli 2025

zaaknummer

1479913

onderwerp

Beantwoording schriftelijke vragen VVD over Niet-gebruik
inkomensondersteunende regelingen

Geachte fractie,

Op 28 mei 2025 heeft u schriftelijke vragen gesteld over het onderwerp: Niet-gebruik
inkomensondersteunende regelingen. Onderstaand de beantwoording van uw vragen.

Intro bij de vragen:

Vorige week is het vernieuwde beleidskader armoede en schulden vastgesteld. De fractie van VVD Gouda heeft vragen gesteld over het niet-gebruik van de in het beleidskader genoemde regelingen. Als vervolg op deze vragen, stelt de fractie de volgende vervolgvragen. Onderstaande vervolgvragen hebben allen betrekking op de lokale minimaregelingen, kwijtscheldingen, subsidies met mensen met een laag inkomen als specifieke doelgroep, de instrumenten op de Rotterdampas, de door de gemeente uitgevoerde regelingen uit de P-wet en overige inkomensondersteunende regelingen.

Graag ontvangen wij per regeling

1. Hoeveel mensen maken momenteel gebruik van de regeling?

Door de jaren heen is het gebruik van de regelingen over het algemeen stabiel. Per jaar schommelt het gebruik iets. Dit kan komen doordat kinderen 18 jaar worden en uitstromen, of doordat mensen bijvoorbeeld verhuizen. Voor de meeste regelingen geldt dat er van 2023 naar 2024 sprake is van een lichte stijging van het gebruik. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de inkomensgrens die de gemeente Gouda hanteert voor de meeste regelingen sinds 2023 is bijgesteld van 120% naar 130% van de bijstandsnorm en de gemeente daarnaast stevig heeft ingezet op het vereenvoudigen van de aanvraagprocedure. Vereenvoudiging door het bijvoorbeeld mogelijk te maken dat via 1 aanvraagformulier meerdere regelingen tegelijkertijd aangevraagd kunnen worden.

Van de minimaregelingen die genoemd zijn in het beleidskader staat in de tabel in de bijlage in de 2^e en 3^e kolom zowel het gebruik vermeld over het jaar 2023 als 2024. De cijfers over 2024 betreffen de meest recente cijfers over het laatst afgeronde kalenderjaar. De cijfers over 2023 zijn ook toegevoegd zodat deze vergeleken kunnen worden met de gegevens in de 4^e kolom. Dit zijn de meest recente beschikbare cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), waarop in het antwoord op vraag 2 dieper ingegaan wordt. Zoals in de tabel te zien is, wisselt het gebruik per regeling sterk. Zo'n 80% van de kinderen die opgroeien in een huishouden met een laag inkomen, beschikt over de gratis

Rotterdampas. Ditzelfde geldt voor het gebruik van het jeugdtegoed. Dit is een zeer hoog bereik onder de potentiële doelgroep en daarmee een hoog gebruik. Voor de tegoedbonnen sport en cultuur en de tegoedbonnen voor de huiswerkbegeleiding geldt dat hier minder gebruik van wordt gemaakt.

Voor een aantal regelingen is er sprake van een bijzondere verandering, die terug te zien is in het gebruik:

- De tegoedbonnen huiswerkbegeleiding laten bijvoorbeeld een duidelijke stijging zien. Dit komt doordat deze tegoedbonnen sinds november 2023 op de Rotterdampas staan, waarmee door kinderen van 7 tot en met 17 jaar bij 2 aanbieders gratis huiswerkbegeleiding afgenomen kan worden. Van deze regeling moet de bekendheid nog groeien. Door de plaatsing van de tegoedbonnen op de Rotterdampas loopt het aantal aanvragen bij het Kinderfonds wat terug. Een aanvraag bij het Kinderfonds voor huiswerkbegeleiding is namelijk niet meer nodig, doordat de tegoedbonnen hiervoor kunnen worden ingezet.
- Daarnaast blijkt uit de tabel dat het gebruik van de studietoelage is toegenomen. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de landelijk gestelde voorwaarden om voor deze regeling in aanmerking te komen in 2022 zijn aangepast. Vaak is het effect van wijzigingen op het gebruik van een regeling met vertraging zichtbaar, omdat de bekendheid van de (aangepaste) regeling nog moet groeien.
- Dit geldt bijvoorbeeld ook voor het volwassenentegoed. Deze regeling is begin 2023 ingevoerd. Ook voor het Volwassenenfonds Sport is waarschijnlijk om dezelfde reden al een aantal jaar sprake van een flinke stijging.
- Tenslotte geldt voor de bijzondere bijstand dat er van 2023 naar 2024 sprake is van een enorme daling van het aantal eenmalige uitbetalingen. Een verklaring hiervoor is dat in 2023 voor het laatste jaar de landelijke en lokale energietoelage is toegekend. Deze toekenningen zijn geboekt op de bijzondere bijstand en geven daarom een vertekend beeld.

2. Hoeveel mensen in Gouda zouden recht op de regeling hebben, als zij die zouden aanvragen?

De gemeente beschikt alleen over inkomensgegevens van inwoners met een bijstandsuitkering. Van andere inwoners, dus ook inwoners met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm, heeft de gemeente geen gegevens. Het inkomen van inwoners kan bovendien fluctueren, waardoor het per periode kan verschillen of zij wel of niet in aanmerking komen voor minimaregelingen. Om toch een grove inschatting te kunnen maken van het percentage inwoners dat in aanmerking komt voor de regelingen maakt de gemeente gebruik van cijfers van het CBS. Het CBS houdt, weliswaar met vertraging, cijfers bij van het aantal inwoners per stad die vallen onder de verschillende inkomensgrenzen, waaronder de 130% die Gouda hanteert. De meest recente cijfers die het CBS beschikbaar heeft gesteld dateren uit 2023 en bij het bepalen van de potentiële doelgroep baseert de gemeente zich op die data.

Voor de regelingen waarbij het mogelijk is om een grove inschatting te maken van het aantal inwoners dat in 2023 in aanmerking kwam voor de regeling, uitgaande van een inkomen van maximaal 130% van de bijstandsnorm, is dit vermeld in de 4^e kolom van de tabel. Voor een groot deel van de regelingen is het niet mogelijk om een inschatting te maken. Voor de studietoelage geldt bijvoorbeeld dat dit aantal inwoners dat tot de doelgroep behoort bij de gemeente onbekend is. De gemeente heeft namelijk geen informatie over het aantal studenten dat woont in Gouda, een studie volgt die aan de voorwaarden van de studietoelageregeling voldoet en te maken heeft met een chronische medische beperking. En wat betreft de individuele inkomensregeling houdt het CBS niet bij hoeveel huishoudens er minimaal 3 jaar te maken hebben gehad met een inkomen van maximaal 101%.

3. Van de mensen, die wel recht hebben op de regeling, maar er geen gebruik van maken: wat is de reden dat zij er geen gebruik van maken

Zoals beschreven in het antwoord op vraag 1 verschilt het gebruik per regeling sterk. Het jeugdtegoed wordt naar schatting door zo'n 80% van de doelgroep gebruikt. Het tegoed zelf wordt ook enthousiast gebruikt en wordt nagenoeg geheel besteed bij de aangesloten winkels. Van andere regelingen wordt minder gebruik gemaakt. Dit kan uiteenlopende oorzaken hebben die sterk kunnen verschillen per persoon. Voor een deel van de doelgroep geldt dat zij niet bekend zijn met alle regelingen. Daarnaast wil of durft een deel van de doelgroep geen gebruik te maken van de regelingen omdat zij het niet vertrouwen en bijvoorbeeld bang zijn dat zij het bedrag later misschien weer moeten terugbetalen. Voor de tegoedbonnen voor sport en cultuur geldt verder dat er vanuit de ouders toewijding nodig is om het kind iedere week (of vaker) naar de sportclub of andere hobby te brengen en eventuele clubtaken op zich te nemen. Ook kan een lidmaatschap verdere verplichtingen met zich meebrengen. Dit kan lastig zijn voor mensen die te maken hebben met financiële schaarste.

Voor de collectieve zorgverzekering geldt dat deze verzekering vooral interessant is bij een hogere zorgbehoefte, anders zijn reguliere pakketten interessanter omdat deze goedkoper zijn. Ook voor de tegoedbonnen voor de huiswerkbegeleiding geldt dat er sprake moet zijn van een behoefte bij degene die over de tegoedbonnen beschikt. Niet alle kinderen en jongeren hebben behoefte aan huiswerkbegeleiding in de vorm van een veilige, rustige plek met de benodigde faciliteiten en ondersteuning. Een deel van de kinderen dat hiervoor in aanmerking komt, wordt thuis of elders voorzien in deze behoefte. Om in aanmerking te komen voor bijzondere bijstand is de voorwaarde dat de aanvrager te maken heeft (gehad) met onvoorziene en onvermijdelijke uitgaven, waarvoor niet gespaard had kunnen worden. Slechts een deel van de doelgroep heeft hiermee te maken.

Over de landelijke energietoeslag is bekend dat het bereik ongekend hoog was, namelijk 90%. Dit bereik was waarschijnlijk zo hoog omdat de regeling lokaal uitgevoerd werd maar hier landelijke bekendheid aan is gegeven.¹ Voor lokale regelingen geldt meestal een veel lager bereik. Anna Custers, lector Armoede Interventies bij de Hoge School van Amsterdam, benoemt dat het gebruik van gemeentelijke armoederegelingen sterk schommelt. Het bereik van kindregelingen is doorgaans relatief hoog met percentages van zo'n 85 tot 90%, terwijl andere regelingen zoals de collectieve zorgverzekering veel minder gebruik gemaakt wordt.² Enkele gemeenten hebben onderzoek gedaan naar het gebruik van hun lokale regelingen. Zo geeft gemeente Hilversum aan dat in 2020/2021 12% gebruik is gemaakt van het Jeugdfonds Sport & Cultuur en 59% van de individuele inkomenstoeslag, 34% van de collectieve zorgverzekering en 59% van het kindpakket.³ Gemeente Leiden noemt dat in 2017 gemiddeld gezien 63% gebruik maakte van een minimaregeling.⁴ Volgens de gemeente Amsterdam had de stadspas in 2020 een bereik van 73%.⁵ Het is lastig om een vergelijking te maken met het gebruik van de Goudse regelingen omdat de regelingen vaak inhoudelijk van elkaar verschillen, anders worden gegroepeerd en er daarnaast, zoals genoemd, voor een groot deel van de regelingen geldt dat onbekend is hoeveel inwoners ervoor in aanmerking komen waardoor onbekend is welk percentage bereikt is.

¹ <https://www.divosa.nl/publicaties/factsheet-bijzondere-bijstand/de-ontvangers-van-bijzondere-bijstand/niet-gebruik-van-de-bijzondere-bijstand>

² <https://www.socialevraagstukken.nl/column/verborgen-armoede-door-niet-gebruikte-regelingen/#:~:text=Voor%20de%20algemene%20bijstand%20gaat,gemeente%20en%20het%20type%20regelingen.>

³ [EVALUATIE MINIMABELEID GEMEENTE HILVERSUM](#)

⁴ https://www.cbs.nl/-/media/_pdf/2018/17/rapportage-bereik-minimaregelingen-udc-2017-01-leiden.pdf

⁵ <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/armoedemonitor-2021>

4. Op welke wijze is bovenstaande informatie verzameld?

De gegevens over het gebruik komen uit verschillende rapportages en digitale monitorinstrumenten van de gemeente. Een deel van de cijfers over het gebruik van de Rotterdampas komt van de Rotterdampasorganisatie. Daarnaast ontvangt de gemeente periodiek cijfers van (subsidie)partners zoals de Brede School en Steunpunt OOG. Zoals genoemd zijn de cijfers met betrekking tot het recht op regelingen een ruwe schatting en baseert de gemeente deze schatting op cijfers van het CBS over 2023. Informatie over de uiteenlopende redenen waarom inwoners geen gebruik maken van regelingen is onder nadere opgehaald tijdens het uitvoerige participatietraject dat vooraf ging aan het recent vastgestelde beleidskader Armoede en Schulden. Ook zijn de afgelopen maanden gesprekken gevoerd met diverse personen en partijen om meer inzicht te krijgen in het niet-gebruik van de verschillende tegoedbonnen op de Rotterdampas.

5. Welke acties gaat het college ondernemen om het niet-gebruik van specifiek deze regeling te verminderen?

De gemeente zet structureel in op het verbeteren van de bekendheid van de verschillende regelingen, zowel onder inwoners als onder medewerkers. Uit onderzoek blijkt dat een boodschap 7 keer herhaald moet worden voordat iemand actie onderneemt. Ook is er zowel bij de gemeente als bij sociale partners regelmatig sprake van nieuwe medewerkers. Bovendien zakt kennis die niet onderhouden wordt weg. Daardoor is het essentieel om structureel in te zetten op de bekendheid.

Daarnaast wordt er structureel ingezet op laagdrempeligheid van de regelingen. Zo wordt er ingezet op het ambtshalve verstrekken van regelingen en wegnemen van belemmeringen wanneer dit mogelijk is. Bijvoorbeeld door informatie aan te bieden in de vorm van korte filmpjes of de informatie aan te bieden op B1 niveau.

In het beleidskader Armoede en Schulden zijn verschillende onderdelen opgenomen waar de gemeente naast deze structurele inzet extra op gaat inzetten. Zoals in het antwoord op vraag 1 is genoemd, is het gebruik van een aantal regelingen al hoog, maar zijn er ook een aantal regelingen waarbij het gebruik achterblijft. In het beleidskader is opgenomen dat de gemeente extra gaat inzetten op het vergroten van de bekendheid en het gebruik van deze regelingen. Dit kan gedaan worden door middel van extra communicatie, voorlichting en monitoring zoals is beschreven in het beleidskader, waarbij aandacht is voor het zoveel mogelijk aansluiten bij de behoeften van inwoners bijvoorbeeld door de inzet van ervaringsdeskundigen.

6. Hoe gaat het college het resultaat van deze acties meten?

De gemeente monitort op verschillende manieren de resultaten van haar acties. Als onderdeel van de Planning en Control cyclus rapporteert de gemeente op de gebruikelijke momenten aan de gemeenteraad. De bekendheid van de verschillende regelingen wordt daarnaast jaarlijks bijgewerkt in de stadspeiling. Zoals is opgenomen in het beleidskader Armoede en Schulden ligt de focus op het verhogen van de bekendheid en het gebruik op de volgende regelingen: de tegoedbonnen sport en cultuur, de tegoedbonnen voor huiswerkbegeleiding en het volwassenentegoed (en daarmee de reguliere Rotterdampas). Deze regelingen blijven tot op heden achter in gebruik en zijn belangrijke regelingen die de kansengelijkheid en het meedoen stimuleren.

Wij vertrouwen erop u met deze antwoorden voldoende te hebben geïnformeerd.

Burgemeester en wethouders van Gouda,

de secretaris,

de burgemeester,

drs. R.C. Bakker

mr. drs. P. Verhoeve

Geschatte ambtelijke capaciteit: 20 uur.

Bijlage

Tabel gebruik minimaregelingen

Minimaregelingen	Gebruik 2023 (absoluut en percentage van de doelgroep)	Gebruik 2024 (absoluut en percentage uitgaande van data CBS over 2023)	Recht (in 2023) Aantal personen tenzij anders vermeld ⁶	Eventuele opmerkingen
Gratis Rotterdampas voor kinderen	1423 (89%)	1366 (85% uitgaande van data CBS 2023)	1600	Pas die toegang geeft tot reguliere uitjes voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen.
Rotterdampas voor volwassenen voor € 5,-	1168 (18%)	1296 (20%)	6600	Pas die toegang geeft tot reguliere uitjes voor volwassenen met een laag inkomen.
Jeugdtegoed	1265 (79%)	1277 (80%)	1600	Vrij te besteden tegoed van €150,-, dat structureel opgehoogd zal worden naar €200,-.
Tegoedbonnen sport en cultuur (per persoon 2 tegoedbonnen per jaar, geldig voor een halfjaar deelname)	1114 verzilverde tegoedbonnen (naar schatting zo'n 40%, er vanuit gaande dat de meeste kinderen als zij de bonnen gebruiken zij er meestal 2 per jaar gebruiken)	1164 verzilverde tegoedbonnen (naar schatting zo'n 40%, er vanuit gaande dat de meeste kinderen als zij de bonnen gebruiken zij er meestal 2 per jaar gebruiken)	1600	Nagenoeg alle sporten en culturele hobby's in Gouda worden vergoed.
Tegoedbonnen huiswerkbegeleiding	5	46	Onbekend, het CBS houdt geen	Voor kinderen van 7 tot en met

⁶ Bron: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/86006NED/table?searchKeywords=inkomen%20gouda>

(steeds per bon geldig voor halfjaar deelname)			cijfers bij van de leeftijdscategorie 7 tot en met 17 jaar.	17 jaar die behoefte hebben aan ondersteuning en/of een rustige met faciliteiten.
Schoolkostenvergoeding	1013	1036	Onbekend, het CBS houdt geen cijfers bij van de leeftijdscategorie 4 tot en met 17 jaar.	Voor schoolgaande kinderen van 4 tot en 17 jaar.
Vergoeding laptop/tablet	101	111	Onbekend, het CBS houdt geen cijfers bij van het aantal kinderen dat op het vervolgonderwijs zit in combinatie met het inkomen van het huishouden.	1x per 5 jaar is vergoeding mogelijk voor kinderen op het vervolgonderwijs.
Gratis identiteitskaart kinderen 14 t/m 17 jaar	16	11	Onbekend, het CBS houdt geen cijfers bij van de leeftijdscategorie 14 tot en met 17 jaar	Vergoeding is alleen mogelijk als het kind niet eerder een gratis ID heeft ontvangen, er wordt slechts eenmalig vergoed
Gratis peuteropvang	52	76	Onbekend, het CBS houdt geen cijfers bij van de leeftijdscategorie 2 jaar en 3 maanden tot 4 jaar.	Voor kinderen van 2 jaar en 3 maanden tot 4 jaar.
Kinderfonds	48 (3%)	38 (2%)	1600	Het kinderfonds is voor situaties waarbij de voorliggende minimaregelingen niet toereikend zijn.
Studietoelage	12	22	Onbekend, hoeveel inwoners een	Toelage voor studenten met een chronische

			studie volgen die aan de voorwaarden voldoet en een chronische beperking hebben.	medische beperking
Individuele inkomstenstoeslag	1641	1612	Onbekend, het CBS houdt geen cijfers bij van inwoners die minimaal 3 jaar een inkomen hebben op 101%.	Voorwaarde is een langdurig (minimaal 3 jaar) inkomen op 101% van de bijstandsnorm.
Volwassenentegoed	1153 (17%)	1290 (20%)	6600	Vrij te besteden bedrag van € 50,-. Gestart in 2023.
Collectieve zorgverzekering	2198 (27%) (18+: 1476, 18-: 717)	2213 (27%) (18+: 1490, 18-: 720)	8200 personen (kinderen en volwassenen) komen in aanmerking, maar deze regeling is alleen interessant voor volwassenen met een hoge zorgbehoefte.	Alleen passend voor inwoners met een hoge zorgbehoefte dus hoewel inkomensgrens gesteld wordt, is voor inwoners met een lage zorgbehoefte deze regeling niet voordelig en wordt geadviseerd elders een budgetpolis af te sluiten
Bijzondere bijstand	5456 (eenmalige uitbetalingen) 5389 (periodieke uitbetalingen)	1358 (eenmalige uitbetalingen) 4939 (periodieke uitbetalingen)	6600 (waarvan niet iedereen geconfronteerd is met onvermijdelijke en onvoorziene kosten)	In 2023 is de lokale en landelijke energietoeslag uitgekeerd, die geboekt is op de BB. Voorwaarde: onvoorziene uitgaven waar je niet voor hebt kunnen sparen.

				Wat betreft het aantal periodieke uitbetalingen is vooral het aantal toekenningen voor de vergoeding van schuldenbewind gedaald.
Volwassenenfonds Sport	285 (4%)	370 (6%)	6600 mits een wekelijkse sport beoefend wordt.	Voorwaarde voor vergoeding is het beoefenen van een wekelijkse sport.
Woonkostentoeslag	109	129	Onbekend, omdat niet bekend is hoeveel inwoners door omstandigheden onvoldoende middelen hebben om hun huurwoning te betalen.	Er gelden diverse voorwaarden waaronder onvoldoende financiële middelen om de huurwoning te kunnen betalen.
Kwijtschelding gemeentebelasting	3058 (87%)	2945 (84%)	3500 personen hadden een inkomen van maximaal 101% van de bijstandsnorm, om in aanmerking te komen voor kwijtschelding mag het inkomen maximaal 100% zijn.	Aanvullende voorwaarde is dat het inkomen niet hoger mag zijn dan 100% van de bijstandsnorm en er geen sprake is van overschrijding van de vermogensgrens.